

E-democratia: instrument al libertatii sau dependenta tehnologica si informationala ?

Prep. Dorin-Adrian HERBAN

Catedra de Stiinte Aerospatiale "Elie Carafoli", Universitatea Politehnica Bucuresti

dherban@k.ro

The goal of the present study is to analyze the main factors which contribute to the development of the new concept called e-Democracy and the impact they have upon freedom and upon the classical concept of democracy. First a short, but not exhaustive, definition of e-Democracy is intended to be done. Then one tried to present the most important aspects and the structure of what e-Democracy represents in the global society. At the end the technological support and conclusions regarding the danger imposed by technologic and information dependence are presented.

Keywords: *e-Democracy (electronic democracy), e-Government (electronic government), information technology and communications (IT&C), global network (Internet), technologic and information dependence, global society.*

E-democratia. O încercare de definire

Perspectiva imediata din care trebuie privita e-democratia este cea a sistemului electoral. Este usor de intuit ca prin intermediul noilor mijloace de comunicare deciziile politice se pot lua mult mai usor si mai rapid. E-democratia poate fi definita astfel ca furnizarea de informatii politice, sus tinerea discutiilor, asigurarea interactiunilor între oameni si a alegerii cetatenilor pentru pozitii în sistemul politic prin intermediul Internetului sau al altor mijloace electronice. E-democratia permite nu doar contactul cetatenilor cu cei alesi, ci creeaza posibilitatea interactiunii si a discutiilor directe cu acestia în vederea ameliorarii deciziilor politice. De asemenea cetatenii au acces la mai multe informatii privitoare la sistemul electoral, permitând cunoasterea mai buna a candidatilor si a programelor electorale [ACC, 2002].

E-democratia amelioreaza sistemul electoral asigurând:

- Accesul cetatenilor la informatie – se furnizeaza informatii despre candidati, programe, campanii electorale si alegeri prin intermediul site-urilor de web.
- Luarea deciziilor – se asigura cetatenilor oportunitatea de a comunica online cu politicienii, influentând în acest fel deciziile prin discutii directe.

- Votarea – se asigura un sistem în care cetatenii pot vota pe cale electronica.

Pe larg *democratia electronica (e-democratia)* se refera la procesele si structurile ce însotesc toate formele de comunicare electronica dintre *guvern* si *cetatean* [RILEY, 2001].

Într-o perspectiva mai restrânsa *e-democratia* se refera în principal la procesele si structurile ce însotesc formele de comunicare electronica dintre *electorat* si *alesi* [RILEY, 2001].

Desigur definirea termenului se poate extinde dincolo de cadrul electoral amintit. Deoarece Tehnologia Informatiei si Comunicatiilor își face simtita prezenta aproape în toate ramurile activitatii umane putem spune ca *e-democratia* reprezinta acel e-concept folosit ca instrument în formularea si analiza opiniilor, comunicarea acestora si luarea deciziilor în cadrul diverselor sisteme de activitate umana (firme, institutii private sau de stat, asociatii, universitati, guverne) prin intermediul tehnologiilor electronice de transmitere a informatiei. Acest lucru are ca rezultat o conectare globala a indivizilor, ceea ce va determina la rândul sau interconectarea si amestecul diverselor culturi si civilizatii. Astfel, comunitati care nu au cunoscut o dezvoltare propice de-a lungul istoriei lor pot fi antrenate prin intermediul noilor tehnologii într-un mecanism extrem de dinamic care le

poate imprima o dezvoltare rapida si, mai mult decât atât, potentialul intelectual sau de alta natura al indivizilor sai poate fi folosit în interes global, imprimându-se prin aceasta o viteza de inovare si dezvoltare a sistemelor sociale mult mai mare.

E-democratia, e-conceptul ce guverneaza societatea globala

Cunoasterea înseamna putere. Punând la dispozitie oamenilor informatii despre cei care guverneaza, despre actul de guvernare, despre guvern în ansamblu înseamna a-i investi cu un control, de altfel absolut normal si respectând spiritul democratic, asupra acestuia din urma. Odata cu dezvoltarea Internetului oamenii se afla într-un moment de rascruce a istoriei democratiei, deoarece prin aceasta noua forma de comunicare se produce transformari importante legate de acest concept [ARMATA, 2002]. Noua forma a democratiei sau mai precis a exercitarii actului democratic îmbraca un aspect "digital", favorizat de noile tehnologii puse în slujba manipularii informatiei. Astfel e-democratia este nodul în care se întâlnesc tehnologia, creativitatea si actul guvernarii. Prin largirea libertatii de exprimare, deoarece noile tehnologii sunt capabile a oferi confidentialitatea opiniilor si persoanelor, punând astfel la dispozitie oamenilor instrumentul necesar de a se apăra eventualelor, desi nedoritelor, actiuni de reprizare din partea autoritatilor (desi acest lucru nu mai e valabil în tarile în care democratia clasica reprezinta pe deplin o norma de guvernare, exista înca multe alte tari în care pericolul de a fi persecutat pentru propriile opinii nu a fost depasit iar aici e vorba de tari care abia acum încep sa-si însuseasca noile principii impuse de e-democratie), se asigura o mai buna conectivitate între cetatean si sistemul de guvernare si posibilitatea ca opiniile formulate de "puterea populara" sa fie diversificate si sa poata contribui într-o mai mare masura la ameliorarea actului de guvernare. Acest lucru va determina ca sistemul guvernamental sa fie mai aproape de cei guvernati si de asemenea îi va impune o mai mare responsabilitate asupra deciziilor luate. În esenta orice sistem social la care iau parte indivizi

investiti cu o oarecare libertate trebuie, pentru o buna functionare într-un mediu concurential din ce în ce mai dinamic, sa asigure modalitati de prelucrare, stocare si transmitere a informatiei ferite de orice constrângeri, adica sa functioneze pe baza unei e-democratii.

Implementata corect, e-democratia are potentialul de a:

- ameliora dezbaterea publica prin accesul rapid la un volum mare de informatii diverse si asigurând confidentialitatea datelor si persoanelor.
- determina luarea unor decizii mult mai pertinente în actul de conducere.
- creste interesul tineretului asupra actului de guvernare.
- lasa cetatenilor posibilitatea de a alege modul în care sa se produca interactiunea dintre ei si sistemul de conducere: când, unde si cum.
- mari accesul public la informatii si eficienta actelor sociale.
- creste responsabilitatea sistemului de conducere.

Guvernarea electronica si e-democratia în esenta sunt înrudite, dar ca modalitate de manifestare sunt diferite. Modul de transmitere a informatiei în **guvernarea electronica**, vazuta ca interactiune între sistemul de guvernare si cetateni realizata prin intermediul mijloacelor electronice, se face de sus (sistemul guvernamental) în jos (cetateni). Spre deosebire de guvernarea electronica, **democratia electronica** porneste de jos (cetateni) în sus (sistemul de guvernare) [AILIOAIE et al., 2001].

Guvernarea electronica reprezinta procesul de reinventie a sectorului public prin digitalizare si noi tehnici de management al informatiei, proces al carui scop final este cresterea gradului de participare politica a cetatenilor si eficientizarea aparatului administrativ [AILIOAIE et al., 2001].

În procesul de guvernare sunt implicate trei clase de participanti: participatii publice sau sistemul de guvernare, cetatenii si firmele private. Între aceste clase de participanti apar relatii de comunicare.

Datorita faptului ca porneste de jos în sus si are forme variate, democratia electronica este mai greu de clasificat decât guvernarea electronica. În general se disting trei categorii de aplicatii de democratia electronica [AILIOAIE et al., 2001]: aplicatiile electorale, aplicatiile de comunicare si feedback si aplicatiile privind logistica si organizarea.

Suportul tehnologic al e-democratiei

Ceea ce este tipic pentru *guvernarea electronica* în scopul de a permite tuturor cetatenilor si diverselor comunitati de a intra în legatura este faptul de a asigura accesul la tehnologia necesara si în plus educarea populatiei pentru a fi capabila sa foloseasca aceasta tehnologie. *Tehnologia informatiei si comunicatiilor* reprezinta factorul cheie de trecere spre noua era tehnologica, respectiv noua economie. Noua economie trebuie înțeleasa prin prisma transformarii activitatilor economice pe masura ce tehnologiile digitale fac mai usoare si mai ieftine accesarea, prelucrarea si stocarea informatiei. Se pot formula în acest sens trei modalitati de descriere a noii economii: economie digitala, economie de retea si economie bazata pe informatie [GHILIC et al., 2002].

- Suportul tehnologic al noilor modalitati de comunicare între oameni este asigurat de sistemul global de retele de calculatoare (Internet), oferind servicii de comunicare si acces la informatie precum posta electronica, transferul de fisiere, Web-ul etc. Implicarea Internet-ului în economie a dus la aparitia unor retele informatice proiectate pentru nevoile interne ale unor organizatii sau întreprinderi care folosesc aceleasi protocoale, echipamente, servicii si software ca si Internet-ul, retele numite Intranet-uri. Un Intranet își poate largi functionalitatea prin deschidere selectiva pentru aliatii strategici (furnizori, clienti, laboratoare de cercetare), devenind astfel un Extranet.

Retelele de calculatoare permit accesul utilizatorilor la o mare diversitate de informatii si constituie în acelasi timp un mediu rapid de comunicare. Prin mijlocirea retelelor de calculatoare se asigura [ROSCA et al., 2000]:

- Partajarea resurselor, fiecare utilizator având acces la programe, date si echipamente, indiferent de localizarea fizica.
- Fiabilitatea utilizarii resurselor, prin posibilitatea de multiplicare a acestora.
- Reducerea pretului de cost (pret de achizitie si întreținere) prin utilizarea microcalculatoarelor pentru care raportul pret/ performanta este mai bun decât pentru midrange-uri (minicalculatoare) sau main-frame-uri.

Principala problema ce apare în rețeaua globala este cea a securitatii. Prin aceasta trebuie asigurata confidentialitatea, autentificarea, integritatea si non-repudierea pentru orice serviciu oferit utilizatorilor. De asemenea securitatea codului mobil, securitatea în Extranet, securitatea script-urilor, schemele de control al accesului din exterior la resursele Intranet-urilor sunt o noua serie de aspecte pentru care trebuie gasite solutii potrivite [ROSCA et al., 2000].

Concluzie

Economiile în rețea sporesc productivitatea ducând la cresterea rezultatului potential al economiei, putându-se chiar obtine o rata de crestere fara inflatie. Productivitatea marita poate duce la o reducere pe termen scurt a locurilor de munca în cazul în care capitalul si pietele de produse nu functioneaza eficient si nu creeaza activitati noi care sa transforme rezultatul potential în crestere reala.

Dinamica noii economii aduce cu sine migrarea continentală si chiar transcontinentală a fortei de munca, ceea ce determina o redefinire a relatiilor sociale. Conceptul clasic de familie dispare, având în vedere faptul ca indivizii de-a lungul unei vietii vor avea posibilitatea sa schimbe mai multe locuri de munca diferite si din punctul de vedere al asezarii geografice, corelarea prezentei în cadrul familiei ca pilon al stabilitatii acesteia cu ceilalti membrii devenind din ce în ce mai greu de realizat. Responsabilitatile de serviciu din cadrul companiilor, care încep sa functioneze din ce în ce mai mult la nivel global, determina o mobilitate sporita a indivizilor, ceea ce duce la înlăturarea ideii de stabilitate impusa de conceptele clasice despre familie.

Aceste lucruri vor determina sporirea individualismului și a independenței indivizilor.

Dincolo de aceste aspecte principalul pericol care poate apărea prin implementarea pe scară largă a Tehnologiei Informației și Comunicațiilor este crearea de automatisme și a unei oarecare dependente de tehnica [GHILIC et al., 2002].

Dinamica informațiilor în rețeaua globală poate fi perturbată de breșe în sistemele de securitate. Având în vedere dezvoltarea rapidă în domeniul dispozitivelor electronice și profesionalizarea persoanelor interesate în accesarea anumitor informații clasificate drept secrete procesul de securizare a datelor devine complex și costisitor. Este lesne de înțeles că lacunele din sistemele de securitate pot afecta în mod dramatic viața socială, nascându-se în acest fel întrebarea dacă nu cumva, cel puțin din acest punct de vedere, relațiile sociale devin, prin supra-tehnologizare, vulnerabile la atacuri din afară. Dacă informațiile nu sunt bine protejate, accesul neautorizat la acestea poate crea probleme de ordin personal indivizilor, poate determina falimentul firmelor și, de ce nu, chiar prabusirea unor sisteme statale.

Dependența tehnologică poate deveni o realitate așa cum la fel de bine tehnologia poate constitui o piarghie importantă într-o dezvoltare constantă și sigură a umanității. Însă completă tehnologizare a activității umane poate duce la pierderea totală sau parțială a acelor aspecte ce constituie umanul. De aceea un compromis între clasic și modern sau, mai precis, între modern și postmodern poate duce la salvarea umanului. Există cel puțin un motiv: educația, în societatea contemporană, este principalul motor al activității umane. Specializarea indivizilor nu mai reprezintă o chestiune de selecție socială, ci, dimpotrivă, este un aspect necesar al angrenării acestora

în societate. De aceea asimilarea informației trebuie făcută cât mai dinamic și rapid. Acest lucru este rezolvat în mare măsură de noile mijloace de stocare și comunicare a informației (cartea electronică, ziarul electronic etc.), dar prin această indivizii riscă să se transforme în sclavii informației. Informația tinde să fie folosită doar în scopuri pur economice, deoarece dinamica vieții sociale nu mai lasă spațiu și pentru asimilarea informației ca relaxare, aspect pe care informația tipărită pe suport de hârtie (modelul clasic) îl poate oferi. Ce poate fi mai plăcut decât lectura unei cărți așezat confortabil într-un fotoliu și adulmecând mirosul paginilor îngălbenite de vreme?

Bibliografie

[AILIOAIE et al., 2001], AILIOAIE Sebastian, HERA Octavian, FILIP Eugen, *"Ghid de eDemocrație și Guvernare electronică"*, ASER București, București, România, 2001.

[GHILIC et al., 2002], GHILIC-MICU Bogdan, STOICA Marian, *"e-Activitățile în societatea informațională"*, Editura Economica, București, România, 2002.

[ROSCA et al., 2000], ROSCA Ion Gh., TAPUS Nicolae, *"Internet și Intranet. Concepte și aplicații"*, Editura Economica, București, România, 2000.

[ARMATA, 2002], ARMATA Andrew, *Campania electorală a lui Andrew ARMATA, candidat din partea Partidului Democrat pentru Senatul S.U.A.*, www.armata2002.com, 2002.

[RILEY, 2001], RILEY Thomas, *"Electronic governance and electronic democracy: living and working in the connected world"*, Commonwealth Centre for Electronic Governance, www.electronicgov.net, Ottawa, Canada, 2001.

[ACC, 2002], www.accenture.com